

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta dabas parka „Salacas ieleja” posma Mērnīki - Rozēni

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNA

1. Uzraudzības grupas sanāksme

Rozēni, 2003. gada 30. septembris

Protokols

Dalībnieki:

1. Sandra Bērziņa, *Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta direktore*
2. Andris Urtāns, *Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts, direktora vietnieks*
3. Guntars Viļļa, *Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts*
4. Zane Dārziņa, *Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts*
5. Gundega Freimane, *Dabas aizsardzības pārvalde, vecākā referente*
6. Ojārs Zvejnieks, *Ainažu pilsētas domes priekšsēdētājs*
7. Valdemārs Klēviņš, *Salacgrīvas pilsētas domes izpilddirektors*
8. Aivars Liepa, *Valmieras reģionālās vides pārvaldes direktora vietnieks*
9. Maiga Pikšena, *Valsts meža dienests, Limbažu virsmežniecības virsmežzine*
10. Antra Strautniece, *Valsts meža dienests, Limbažu virsmežniecības virsmežzine*
11. Edijs Šmits, *zemes īpašnieks, „Goperi”*
12. Aija Melluma, *konsultante*
13. Mārtiņš Lukins, *konsultants*
14. Anda Ruskule, *Baltijas Vides forums*
15. Māra Āboliņa, *Baltijas Vides forums*

Atskaite par dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitu un rezultātiem, Anda Ruskule, BVF

A. Ruskule iepazīstināja klātesošos ar līdz šim paveikto dabas aizsardzības plāna izstrādē – ir apkopota pieejamā informācija par teritoriju, veikta teritorijas apsekošana, iesniegtas ekspertu sagatavotās atskaites par teritorijas dabas vērtībām un ieteikumiem teritorijas apsaimniekošanai, kā arī daļēji sagatavota teritorijas apraksta nodaļa. A. Ruskule sniedza arī īsu pārskatu par ekspertu un Ainažu pašvaldības ieteiktajiem teritorijas saglabāšanas un apsaimniekošanas mērķiem, kā arī potenciālajiem pasākumiem šo mērķu īstenošanai.

DISKUSIJA:

Baltalkšņu meži:

- ⇒ Salacas ielejā ir izšķirami divi baltalkšņu mežu tipi (abi uzskatāmi par sekundāriem mežiem tomēr atšķīrās pēc to augšanas apstākļiem):
 - Baltalkšņu meži, kas aug uz bijušajām lauksaimniecības zemēm - nav īpašas dabas aizsardzības nozīmes, tādēļ to izciršana ir pieļaujama vietās, kur tas ir nepieciešams, lai izceltu ielejas ainaviskās vērtības (piemēram, lielos kokus vai smilšakmens atsegumus, kā arī nozīmīgus skatu punktus);
 - Baltalkšņu meži uz ielejas nogāzēm, ļoti bagātos augšanas apstākļos ar daudzveidīgu koku sugu un vecumu struktūru - īpaši vērtīgi no dabas aizsardzības viedokļa - to izciršana nav pieļaujama.

Ielejas ainavisko vērtību izcelšana:

- ⇒ Dabas aizsardzības plānā ir jānorāda vietas, kur nepieciešams atklāt smilšakmens atsegumus vai lielos kokus, kā arī ierīkot skatu koridorus, lai palielinātu ielejas ainavisko vērtību. Tika minēti divi perspektīvie skatu punkti (pie „Krustkalniem” un „Apsēm”), kur būtu jāizcērt koki un krūmi, lai atklātu skatu no ceļa uz upi.

Ūdens piesārņojums un notekūdeņu attīrīšanas iekārtas:

- ⇒ Apdzīvoto vietu (Staiceles, Rozēnu, Mērnīku) notekūdeņi netiek attīrīti vai arī attīrīti tikai daļēji, kā rezultātā ūdens piesārņojums var būtiski ietekmēt Salacas galveno dabas aizsardzības prioritāti – zivju sugu izplatību, kā arī veicināt upes aizaugšanas procesu.
- ⇒ Nepieciešams kontrolēt vircas izgāšanu uz laukiem, kas arī var būtiski ietekmēt Salacas ūdens kvalitāti.
- ⇒ Nepieciešams veicināt un atbalstīt ieinteresēto personu iniciatīvas uzstādīt notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, izmantojot jaunākās tehnoloģijas. Pateicoties Salacas īpašajam statusam – kā lašu indeksa upei, šādiem projektiem varētu tikt piešķirta īpaša prioritāte vai arī kādi atvieglojumi.
- ⇒ Lai palielinātu investīciju iespējas attīrīšanas iekārtu uzstādīšanas projektiem, starp dabas aizsardzības plāna mērķiem tika ierosināts iekļaut šādu punktu:
 - Atbalstīt attīrīšanas iekārtu uzstādīšanas projektus, lai nodrošinātu ūdens kvalitāti Salacā atbilstoši starptautiskajiem lašupes kvalitātes standartiem.

Straujteču atjaunošana:

- ⇒ Straujteču veidošana vai atjaunošana varētu būt viens no veidiem, kā paaugstināt ūdens kvalitāti, veicinot upes pašattīrīšanās procesu. Šādas darbības arī palielinātu zivju sugu un citu ūdens organismu daudzveidību, kā arī radītu jaunas potenciālās nārsta vietas.
- ⇒ Pasākumi, kas būtu veicami lai atjaunotu straujteces:
 - palielināt upē jau esošās akmeņu kaudzes, veidojot saliņas vai krāces (prioritāra vieta šādām darbībām varētu būt saliņu komplekss pie „Vecvietām”).
 - Straujteču attīrīšana no ezerosedimentiem – pēc attīrīšanas upe kļūs straujāka un no straujteču posmiem tiks aizskalotas smalkās sanešu daļiņas (pētījumi liecina, ka lašu un taimiņu nārstam nepieciešams, lai gultni veidotu neliels smalko sanešu daļiņu procents, respektīvi, piemērotākais ir grants substrāts). Tomēr jāreķinās, ka smalkās sanešu daļiņas akumulēsies upes lejtecē.

Ūdens tūrisma attīstība:

- ⇒ Krāču veidošana vai atjaunošana varētu sekmēt arī ūdens tūrisma attīstību. Tika izteikts priekšlikums saliņu kompleksā pie „Vecvietām” ierīkot laivu braucēju treniņu vietu. Blakus esošajā kūtiņā ir iespējams iekārtot nakšņošanas vietu. Pagaidām atklāts ir jautājums, kas varētu uzņemties šo iniciatīvu, tomēr potenciāla interese varētu būt dažādām ūdens tūristu organizācijām.
- ⇒ Kartē tika norādītas vietas, kur ūdens tūristi var piekļūt pie upes. Pie šīm vietām jau ir ierīkotas ūdens tūristu apmetnes. Pašreizējais piekļūšanas un apmešanās vietu skaits varētu būt pietiekošs priekš pieļaujamās ūdens tūristu plūsmas, tādēļ jaunu apmetņu vai piekļūšanas vietu ierīkošana nav nepieciešama.
- ⇒ Līdz novembrī paredzamajai sanāksmei ar zemes īpašniekiem būtu vēlams sagatavot potenciālo teritorijas zonējumu, norādot arī vietas, kur iespējams ierīkot jaunas apmešanās vietas (ja šādi priekšlikumi tomēr izsaknētu no zemes īpašnieku puses).

Citi ieteikumi:

- ⇒ Ja iespējams, plānā būtu jāprecizē Mērnīku viduslaiku kapsētas atrašanās vieta.
- ⇒ Tika ierosināts plānā iekļaut norādījumus par mežu ciršanas atvieglojumiem teritorijās, kuras nav īpaši nozīmīgas no dabas aizsardzības viedokļa. Taču sanāksmes dalībnieki atzina, ka šādas darbības būtu veicamas tikai saskaņā ar dabas aizsardzības plāna mērķiem – piemēram, ainavisko vērtību izcelšanu.
- ⇒ Plāna ilglaicīgajiem mērķiem jāskan ar visam dabas parkam „Salacas ieleja” izstrādātā dabas aizsardzības plāna mērķiem;
- ⇒ Ielejas ainavu izpētei jābalstās uz metodiku, ko izmantojusi prof. A. Melluma Salacas ielejas posma Rozēni – Staicele dabas aizsardzības plānā.

Nākamā uzraudzības grupas sanāksme: 2004. gada janvāris.

*Sagatavoja Anda Ruskule
un Māra Āboliņa*